

Viite: Lausuntopyyntö 8.5.2014, VM065:00/2012

Perussuomalaiset rp:n lausunto hallituksen kuntalain esitysluonnoksesta

Valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto-osasto pyytää lausuntoa kuntalakiluonnoksesta. Perussuomalaiset vastaa lausuntopyynnön mukaisiin kysymyksiin seuraavaa:

Kunnan toiminnan käsite (6 §), tehtävät ja järjestämisvastuu ja palvelujen tuottaminen (7-9 §)

Perussuomalaiset kannattavat kunnallisen itsehallinnon tukemista. Muun muassa Paikallisen itsehallinnon peruskirja määrittelee kunnallisen päätöksenteon ja palvelujen järjestämistä mahdollisimman lähellä kunnan asukkaita. Päätöksenteon läheisyysperiaatteen mukaisesti kannatamme mahdollisimman lähellä kansalaisia tehtävää päätöksen tekoa.

Kunta-, kuntakonsernitason, kunnan muodostamien yhteisöjen, yhtiöiden, säätiöiden ja kuntien yhteistoiminnassa (kuntayhtymien) ja alueellisten toimielinten päätöksenteon kiinnitettävä huomiota riittävään läpinäkyvyyteen.

Kuntalain kanssa samaan aikaan on lausunnolla sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki, jossa palvelujen järjestämisvastuu ollaan siirtämässä viidelle sotealueelle. Kuntien tehtäväksi em. lainsäädännössä esitetään rahoitusvastuu ja palvelujen tuottamisvastuu. Tämä voi olla ongelmallista lakien yhteensovittamisen kannalta. Näemme tärkeänä kuntalaki- ja sosiaali- ja terveydenhuoltolakiluonnoksen yhteensovittamisen.

Poliittista suhteellisuutta on noudatettava myös vapaaehtoisissa kuntayhtymissä.

Kuntatalousohjelma (12 §)

Peruspalveluohjelmamenettelyn korvaaminen kuntatalousohjelmalla on vaikeaselkoisesti kirjoitettu. Tätä on syytä avata.

Kuntavaalit (15 §)

Kuntavaalien toimittamisen siirtämisestä on valmisteltu ns. puoluesihteerikokouksen perusteella. Vaalien toimittamista on perusteltu kunnan talousarvion ja tilinpäätöksen hyväksymisen ja vastuuvapauden käsittelyn kannalta.

Valtuuston koko (16 §)

Valtuuston koosta lausumme seuraavaa: Valtuuston koon tulee olla yhtenäisellä kriteerillä koko maassa ja sen vähimmäismäärän säätäminen kunnan asukasluvun mukaan on tarpeen kuntademokratian kannalta. Tulisiko siten myös valtuutettujen maksimimäärä säätää, jos koosta säädetään.

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista jne. 5 luku

Julkisuuslain tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta ja hyvää tiedonhallintatapaa, antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan.

Julkisuuslain 17 §:n säännös merkitsee sitä, että kunkin viranomaisen pitää huolehtia siitä, ettei tiedon saantia rajoiteta ilman asiallista ja laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeellista. Näiden hyvien periaatteiden tulisi toteutua myös uuden kuntalain kirjaimessa ja hengessä ja toimintaa ohjaavien säädösten kirjoittamisessa mahdollisimman yksiselitteisesti ohjaavaksi. Tämä on huomionarvoista erityisesti uudemmissa ja tulevaisuudessa liitoskunnissa.

Kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoiset organisointitavat (31, 34 ja 38 §)

Puheenjohtajien päätoimisuus ja osa-aikaisuus on mahdollistettava, mutta päätöksentekomenettelyltään yksiselitteisesti syrjinnän välttämiseksi.

Emme kannata toimielimen erottamista kokonaisuudessaan (35 §). Toimielin on kokonaisuus, eikä lakitekstissä voida määritellä etukäteen tilannetta, jossa ”todellisuudessa halutaan erottaa jokin yksittäinen henkilö toimielimestä”. Toimielin on kollektiivi ja kannatamme sen erottamista kokonaisuutena. Nykyinen menettely ei ole niin byrokraattinen kuin annetaan ymmärtää ja ehdotettu menettely sisältää samantyyppisen prosessin.

Katsomme, että valiokuntamalli ja puheenjohtajamalli on oltava mahdollisia kunnissa.

Alueellisia toimielimiä koskevat ehdotukset (37 §)

Lain mukaan valtuusto voisi asettaa alueellisia lautakuntia tms. edistämään kunnan osa-alueiden vaikuttamisen mahdollisuuksia. Näihin suhtaudumme varauksellisesti, sillä niiden todellinen vaikuttamismahdollisuus ilman budjettivaltaa on vähäinen.

Kuntastrategia (39 §)

Kuntastrategian pakollisuus ei saa johtaa tilanteeseen, että se tukahduttaa tapauskohtaista demokraattista ja poliittista kannanmuodostusta. Lakitekstiin strategia on kirjattu yleisluontoisesti, mutta kuitenkin oikeudelliseksi asiakirjaksi. Esityksen pohjalta se sisältää päällekkäisyyksiä talousasiakirjojen kanssa.

Luottamushenkilöiden vaalikelpoisuus jne (74§)

Kuntatyöntekijöiden voitava toimia valtuuston ja hallituksen puheenjohtajistossa. Käytännön näkökohdat eivät tulisi olla rajoittavana tekijänä vaalikelpoisuudessa näin paljon. Päätoiminen puheenjohtajuus ja osa-aikaisuus on mahdollistettava, mutta päätöksentekomenettely tulee olla yksiselitteinen (81 ja 82 §). Emme kannata äänioikeutta niille, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa.

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen (85 §)

Sidonnaisuusilmoitusten koskettava mieluummin laajoja kuin suppeita joukkoja kunnallisessa päätöksenteossa. Tarkastuslautakunnan rooli korostuu tässä (122 §)

Otto-oikeuden rajaaminen kunnanhallitukselle (93 §)

Otto-oikeuden rajaaminen ei ole tarpeellista vaan se tulee säilyttää lautakunnilla.

Toimielinten sähköisiä päätöksentekotapoja jne. (99-101 §), (109, 110 ja 141 §)

Sähköisyyttä on lisättävä ja mahdollisuuksien mukaan kunnanvaltuuston kokoukset lähetettävä suorana tai tallenteina. Tosin tämä on jo käytäntö, joten onko tätä syytä nostaa lain kirjaukseksi?

Alijäämän kattamisvelvollisuus (111 §)

Mikäli alijäämän syntyminen on aiheutunut kunnasta riippumattomista syistä, kattamisvelvollisuuden määräaikaan tulisi olla haettavissa lisäaikaa. Tällaisia tilanteita voisi olla voimakkaat muutokset veropohjaan (rakennemuutoskunnat) tai valtionavustusten väheneminen.

Lisäksi kansanäänestyksistä toteamme seuraavaa: Kuntalaisille tulee antaa oikeus siihen, että mikäli kuuden kuukauden aikarajan puitteissa vähintään 10 % äänioikeutetuista kuntalaisista tekee aloitteen kansanäänestyksen järjestämisestä, on se tehtävä.

Viiden vuoden irtisanomissuojaa on tarkasteltava kriittisesti ja vähintäänkin estettävä irtisanomisoajan ketjuuntuminen.